

การวิเคราะห์ตัวละครบทละครเวทีเรื่อง “หอแต้วแตกดิออริจิน” ผ่านทฤษฎีภูเขาน้ำแข็ง A Character Analysis of the Stage Play “Hor Taew Tak: The Origin” through The Satir Iceberg Model

คมสัน ท่าเลน¹, สุชาวดี ดุงสูงเนิน², ณัฐพล สุวรรณโพธิ์³, พิมพ์ลักษณ์ สังขเนตร⁴, อนเชา รัตนโสภณ⁵, อภิสรา ยุทธโรจน์⁶
Khomsan Thamlana¹, Suchawadee Doongsungnean², Natthaphon Suwannapho³, Phimlak Sangkhanet⁴,
Anecha Rattanasophon⁵, Apisara Yuttharot⁶

สาขาวิชาศิลปการแสดง (ศิลปะการละครและความเป็นผู้ประกอบการสร้างสรรค์) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Program of Performing Arts (Drama and Creative Entrepreneurship), Faculty of Fine and Applied Arts,
Suan Sunandha Rajabhat University.

(Received : Mar 18, 2026 Revised : Jun 25, 2026 Accepted : Jun 29, 2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ตัวละครในบทละครเวทีเรื่อง หอแต้วแตกดิออริจิน ผ่านทฤษฎีภูเขาน้ำแข็งของเวอร์จิเนีย ซาเทียร์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) ศึกษาตัวละครเอก 3 ตัว ได้แก่ เจ้แต้ว เจ้มดดำ และเจ้การ์ตูน ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมตลกขบขันที่ปรากฏภายนอกของตัวละครทั้งสามเป็นเพียงกลไกการสื่อสารเพื่อการเอาตัวรอดที่ใช้ปกปิดความขัดแย้งภายในจิตใจ โดยเจ้แต้วแสดงพฤติกรรมแบบผู้ตำหนิเพื่อปกปิดความกดดันจากความคาดหวังของครอบครัว เจ้มดดำแสดงพฤติกรรมเรียกร้องความสนใจเพื่อชดเชยปมด้อยและความต้องการ การยอมรับ ขณะที่เจ้การ์ตูนใช้การประนีประนอมและการพ้อฝันเป็นกลไกหนีความโดดเดี่ยว ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ตัวละครตลกมิได้เป็นเพียงตัวละครมิติเดียว หากแต่มีโครงสร้างทางจิตวิทยาที่ซับซ้อนซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมและการตัดสินใจของตัวละคร การประยุกต์ใช้ทฤษฎีภูเขาน้ำแข็งจึงช่วยเปิดมิติใหม่ในการวิเคราะห์ตัวละครตลกให้สามารถเข้าถึงแรงจูงใจภายในและความเป็นมนุษย์ที่ซ่อนอยู่ อีกทั้งยังเป็นแนวทางสำหรับนักแสดงในการพัฒนาการสร้างบทบาทจากแรงจูงใจภายในสู่การแสดงออกภายนอก อันนำไปสู่การแสดงที่มีความสมจริงและลุ่มลึกยิ่งขึ้น อีกทั้งองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยสามารถประยุกต์ใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ตัวละครและพัฒนาระบบการฝึกการแสดง โดยเฉพาะการสร้างตัวละครตลกที่มีความสมจริงทางจิตวิทยาและมีมิติความเป็นมนุษย์มากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : ทฤษฎีภูเขาน้ำแข็ง, การวิเคราะห์ตัวละคร, บทละครเวที, หอแต้วแตก ดิ ออริจิน

ABSTRACT

This research aims to analyze the characters in the stage play *Hor Taew Tak: The Origin* through Virginia Satir's Iceberg Theory. This qualitative research employs textual analysis as the main method. The study focuses on three main characters: Jae Taew, Jae Moddam, and Jae Cartoon. The findings indicate that the comedic behaviors of these characters function as survival communication patterns that conceal their internal psychological conflicts. Jae Taew exhibits blaming behavior to hide the pressure from family expectations. Jae Moddam displays attention-seeking behavior to compensate for feelings of inferiority and the need for acceptance, while Jae Cartoon uses placating behavior and fantasy to escape loneliness. The findings further reveal that comedic characters are not merely one-dimensional figures, but possess complex psychological structures that influence their behaviors and decisions. The application of the Iceberg Theory uncovers deeper human dimensions within these characters and offers a new perspective for analyzing comedic roles through their internal motivations and hidden psychological conflicts. Furthermore, the study provides an approach for actors to develop performances based on internal motivations rather than merely imitating external behaviors, leading to more realistic and multidimensional character portrayals. The knowledge gained from this research

can also be applied as a framework for character analysis and actor training, particularly in the development of comedic characters with greater psychological realism and human depth.

Keywords : Iceberg Theory, Character Analysis, Stage Play, *Hor Taew Tak: The Origin*

บทนำ

ในบริบทของอุตสาหกรรมบันเทิงไทยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ภาพยนตร์ตลกเรื่องหอแตรแตก ผลงานการกำกับของพจน์ อานนท์ ถือเป็นปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมที่สำคัญและประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่เริ่มฉายภาคแรกในปี พ.ศ. 2550 (พจน์ อานนท์, 2550) โดยทำหน้าที่เสมือนจดหมายเหตุทางสังคมที่บันทึกเหตุการณ์และวิวัฒนาการทางภาษาของกลุ่ม LGBTQ+ ในแต่ละยุคสมัย เอกลักษณ์ที่ทำให้ภาพยนตร์ชุดนี้เป็นที่จดจำคือการเล่าเรื่องแบบตลกสถานการณ์และการสร้างบุคลิกตัวละครที่มีความเกินจริง อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในมิติเชิงศิลปะการแสดง (Acting Theory) (Forster, 1927) พบข้อสังเกตประการสำคัญว่า ตัวละครหลักในจักรวาลหอแตรแตกมักถูกนำเสนอในลักษณะ “ตัวละครแบน” (Flat Character) หรือตัวละครมิติเดียวที่มุ่งเน้นการแสดงออกทางพฤติกรรมภายนอก เพื่อตอบสนองต่อความตลกขบขันเป็นหลัก ปัญหาที่ทวีความรุนแรงขึ้นเมื่อมีการนำบทประพันธ์มาดัดแปลงสู่รูปแบบละครเวทีในชื่อเรื่อง “หอแตรแตก ดิ ออริจิน” (ธันท์ธรณ์ จิตรา และ ระพี ช่างไทย, 2569) ซึ่งเป็นรูปแบบศิลปะที่ต้องการความต่อเนื่องของอารมณ์และพลังงานที่ส่งต่อถึงผู้ชมแบบสด

ปัญหาสำคัญที่ผู้วิจัยพบคือ นักแสดงโดยมากมีการยึดติดกับภาพจำจากภาพยนตร์ต้นฉบับ และมุ่งเน้นเพียงการเลียนแบบพฤติกรรมภายนอก เช่น การเลียนน้ำเสียง ท่าทาง หรือการแต่งกาย จนขาดความเข้าใจในแรงจูงใจภายใน ส่งผลให้การแสดงขาดความสมจริงทางจิตวิทยา และที่สำคัญที่สุดคือ ไม่สามารถสื่อสารความหมายแฝง (Subtext) หรือความเจ็บปวดที่ซ่อนอยู่ภายใต้อัตลักษณ์ตลกไปgotaได้ ซึ่งความบกพร่องนี้ทำให้ตัวละครขาดมิติความเป็นมนุษย์ที่ลึกซึ้ง และลดทอนศักยภาพของละครตลกที่ควรจะทำหน้าที่สะท้อนภาพความจริงของชีวิต (Stanislavski, 1936) เพื่อก้าวข้ามข้อจำกัดของการแสดงแบบผิวเผิน ผู้วิจัยจึงนำ ทฤษฎีภูเขาน้ำแข็ง (The Satir Iceberg Model) ของ เวอร์จิเนีย ซาเทียร์ (Virginia Satir) นักบำบัดทางจิตวิทยาครอบครัว (Satir et al., 1991) มาใช้เป็นกรอบแนวคิดหลักในการวิเคราะห์และสร้างสรรค์ตัวละคร ทฤษฎีนี้เปรียบเทียบโครงสร้างภายในของมนุษย์เสมือนภูเขาน้ำแข็ง โดยส่วนที่พ้นน้ำคือ “พฤติกรรม” (Behavior) แต่สิ่งที่ขับเคลื่อนพฤติกรรมเหล่านั้น กลับเป็นรากฐานใต้น้ำที่ซับซ้อนประกอบด้วย รูปแบบการเอาตัวรอด (Coping Stances), ความรู้สึก (Feelings), การรับรู้หรือมุมมอง (Perceptions), ความคาดหวัง (Expectations) และความปรารถนาส่วนลึก (Yearnings) (Satir et al., 1991) ซึ่งภายใต้เสียงหัวเราะและพฤติกรรมที่เกินจริงของตัวละคร แท้จริงแล้วมีปมขัดแย้งทางจิตวิทยาและสภาวะจิตใจที่ถูกบีบคั้นจากสภาพสังคมซ่อนอยู่

การวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มุ่งเน้นการวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) เรื่องหอแตรแตก ดิ ออริจิน โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อวิเคราะห์ตัวละครเอก 3 ตัว ได้แก่ เจ้แตร เจ้มดดำ และเจ้การ์ตูน ผ่านกรอบทฤษฎีภูเขาน้ำแข็ง 7 ระดับ (Satir et al., 1991) เพื่อถอดรหัสแรงจูงใจและนำไปสู่การออกแบบการแสดงที่ขับเคลื่อนจากภายในสู่ภายนอก กระบวนการนี้จะช่วยให้นักแสดงสามารถเข้าถึงแก่นของตัวละครที่มากกว่าแค่ภาพลักษณ์ LGBTQ+ ที่มีความตลก แต่คือการสร้างสรรค์ตัวละครที่มีมิติทางอารมณ์และสะท้อนความเป็นมนุษย์ได้อย่างสมบูรณ์ อันจะเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ในด้านการฝึกปฏิบัติการแสดงละครตลกที่มีรากฐานมาจากความสมจริงทางจิตวิทยา และยกระดับการตีความตัวละครในอุตสาหกรรมบันเทิงไทยให้มีความหลากหลายและทรงคุณค่าอย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพที่ 1 โปสเตอร์ละครเวทีเรื่อง หอแก้วแตกดือริจิ้น
ที่มา: อินภัทรธรรณ จิตรชา และ ระพี ช่างไทย (2569)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ตัวละครบทละครเวทีเรื่อง หอแก้วแตกดือริจิ้น ผ่านทฤษฎีเขาน้ำแข็ง

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ตัวบทละคร (Textual Analysis) ร่วมกับทฤษฎีเขาน้ำแข็ง (The Satir Iceberg Model) เพื่อศึกษาโครงสร้างทางจิตวิทยาของตัวละครหลัก 3 ตัว ได้แก่ เจ๊แก้ว เจ๊มดดำ และเจ๊การ์ตูน โดยมุ่งวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่ปรากฏภายนอกกับกระบวนการภายในของตัวละคร อันประกอบด้วยความรู้สึก มุมมองต่อตนเอง ความคาดหวัง และความปรารถนา เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับการสร้างตัวละครและการประยุกต์ใช้ในการแสดง มีรายละเอียดดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1.1) แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลต้นฉบับ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากบทละครเวทีเรื่อง หอแก้วแตกดือริจิ้น

1.2) แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวข้องกับทฤษฎีเขาน้ำแข็งของเวอร์จิเนีย ซาเทียร์และบทละครเวที เช่น ตำรา หนังสือ เอกสาร บทความวิชาการ วารสาร วิดีทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับละครเวที เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตัวละคร

2. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาและการตีความเขียนเป็นรายงานสรุปผลการวิจัยและนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยบรรยายตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย และจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามองค์ประกอบของทฤษฎีเขาน้ำแข็งของเวอร์จิเนีย ซาเทียร์ ได้แก่ พฤติกรรม (Behavior) ความรู้สึก (Feelings) มุมมองต่อตนเอง (Perceptions of Self) ความคาดหวัง (Expectations) และความปรารถนา (Yearnings)

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ตัวละครบทละครเวทีเรื่อง หอแก้วแตกดือริจิ้น ผ่านทฤษฎีเขาน้ำแข็ง แบ่งผลการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ตัวละครหลักผ่านทฤษฎีเขาน้ำแข็ง

จากการศึกษาบทละครเวที หอแก้วแตกดือริจิ้น พบว่าตัวละครหลัก 3 ตัวละคร ได้แก่ เจ๊แก้ว เจ๊มดดำ และเจ๊การ์ตูน ซึ่งภายนอกดูเหมือนเป็นตัวละครตลกที่มีมิติเดียว (Flat Character) ตามขนบภาพยนตร์ แท้จริงแล้วมีโครงสร้างเขาน้ำแข็งที่ซับซ้อนซึ่งขับเคลื่อนพฤติกรรมตลกเหล่านั้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 เจ๊แก้ว ภายใต้หน้ากากผู้สั่งการ (Blamer) คือความโหยหาการยอมรับ (Yearning for Acceptance) สิ่งที่ปรากฏ (Behavior) ได้แก่ เจ๊แก้วแสดงออกด้วยพฤติกรรมก้าวร้าว ชอบสั่งการ และวางอำนาจเหนือผู้อื่นอย่างชัดเจน เธอใช้ถ้อยคำรุนแรง เสียดสี และกดทับคนรอบข้างเพื่อรักษาพื้นที่ของตนเอง เช่น การไล่มดดำและการดูถูกว่า “ไปให้ไกลๆเลย! เหมือนน้ำบูดู!” (บทละคร

เวทีหอแก้วแตกดิออริจิ้น ฉาก 1 หน้า 3) หรือการประกาศตัวอย่างภาคภูมิว่าเป็น “นางโซวี่ในตำนาน” ที่เหนือกว่าคนอื่น พฤติกรรมลักษณะนี้ทำให้เธอดูเป็นคนมั่นใจ หน้า เอาแต่ใจ และขาดความอ่อนโยน อย่างไรก็ตาม หากมองเพียงผิวเผิน อาจเข้าใจว่า เจ๊แต่เป็นคนหยิ่งโสหรือมีนิสัยก้าวร้าวโดยธรรมชาติ แต่เมื่อวิเคราะห์ผ่านโมเดลภูเขาน้ำแข็ง (The Iceberg Model) จะเห็นว่า พฤติกรรมภายนอกเป็นเพียงยอดภูเขาน้ำแข็งที่ลอยเหนือน้ำ ขณะที่ส่วนลึกลงไปประกอบด้วยความรู้สึก ความเชื่อ ความคาดหวัง และความปรารถนาที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใน

การวิเคราะห์ผ่านภูเขาน้ำแข็ง (The Iceberg Analysis)

1. ระดับพฤติกรรม (Behavior) ในทัศนะของ Satir พฤติกรรมของ “ผู้ตำหนิ” (Blamer) คือการสะท้อนปฏิกิริยา “สู้” (Fight) เพื่อปกป้องตัวตน พฤติกรรมของเจ๊แต่สามารถจำแนกออกเป็นมิติที่ละเอียด ดังนี้

1.1 การสร้างกำแพงด้วยการโจมตีก่อน (Pre-emptive Strike) พฤติกรรมก้าวร้าวของเจ๊แต่ไม่ได้เกิดขึ้นอย่าง ไร้เหตุผล แต่เธอมักใช้ “ความแรง” เป็นเครื่องมือในการตัดวงจรความเปราะบาง เช่น การตำหนิและการดูหมิ่นผู้อื่นอย่าง ไร้เยื่อใย พฤติกรรมนี้คือการ “ผลักคนอื่นออกไปก่อนที่จะถูกคนอื่นมองทะลุเข้ามาถึงข้างใน” เป็นการชิงอำนาจมา เพื่อให้ตนเองเป็นผู้กำหนดทิศทางของปฏิสัมพันธ์เพียงฝ่ายเดียว

1.2 ภาษาท่าทางและน้ำเสียงที่ใช้ข่มขู่ (Non-verbal Dominance) เจ๊แต่ยังมักใช้ น้ำเสียงที่แข็ง กระด้าง และทรงพลัง (Voice Tone) ควบคู่ไปกับการใช้สายตาที่จ้องจับผิดหรือเหยียดหยาม พฤติกรรมนี้เป็นการส่งสัญญาณทาง สรีระว่า “ฉันคือผู้ควบคุม” เพื่อบีบให้คู่สนทนารู้สึก “ตัวเล็ก” และยอมจำนน (Submissive) ซึ่งจะช่วยลดโอกาสที่เธอจะถูกวิพากษ์วิจารณ์ หรือถูกทำให้เสียหน้า

1.3 การผูกขาดความถูกต้อง (Monopolizing the Truth) พฤติกรรมการ “ตัดบท” และไม่เปิดพื้นที่ให้คนอื่นโต้แย้ง ไม่ใช่เพียงนิสัยเสีย แต่เป็นกลไกการรักษภาพลักษณ์ “คนเหนือกว่า” ในระดับพฤติกรรม เธอจะแสดงออกราวกับว่าคำพูดของเธอคือข้อยุติ การไม่ฟังผู้อื่นช่วยให้เธอไม่ต้องเผชิญกับข้อมูลที่อาจสั่นคลอนความเชื่อมั่นของเธอ หรือข้อมูลที่อาจบ่งชี้ว่าเธอ “ผิด” เพราะสำหรับผู้ตำหนิ การ “ผิด” เท่ากับการ “พ่ายแพ้”

1.4 ความย้อนแย้งระหว่างพฤติกรรม “จิกจก” กับ “การปกป้อง” หากสังเกตให้ลึก พฤติกรรมการสั่งการของ เจ๊แต่ยังมักมาในรูปแบบของการ “จัดแจง” (Managing) ชีวิตคนอื่นด้วยถ้อยคำรุนแรง แม้ดูเหมือนการใช้อำนาจบาตรใหญ่ แต่ในเชิง พฤติกรรมศาสตร์ มันคือการแสดงออกถึง “ความรับผิดชอบที่ล้นเกิน” (Over-responsibility) เธอรู้สึกว่าจะต้องคุมทุกอย่างให้ได้ตามมาตรฐานที่พอ (หรือสังคม) วางไว้ ความก้าวร้าวจึงเป็นผลผลิตของความเครียดจากการต้องแบกโลกทั้งใบไว้คนเดียว

สรุป พฤติกรรมของเจ๊แต่คือ “การแสดงความแกร่งเพื่ออำพรางความกลัว” ทุกครั้งที่เธอตะคอก หรือแสดงความมั่นใจ มันคือการส่งข้อความซ่อนเร้นว่า “อย่าเข้ามาใกล้จุดที่ฉันอ่อนแอ” พฤติกรรมนี้จึงเปรียบเสมือนหนามของเม่นที่ดูแลหมคมั่นกลัว แต่มัวไว้เพื่อปกป้องเนื้ออ่อนที่อยู่ภายใต้หนามเหล่านั้นนั่นเอง

2. ระดับความรู้สึก (Feeling) ภายใต้เกราะกำบังของ “ผู้ตำหนิ” (Blamer) ที่ดูเหมือนคนไร้หัวใจ เจ๊แต่แบกรับคลัง อารมณ์ที่หนักอึ้งและซับซ้อนเกินกว่าที่คนรอบข้างจะจินตนาการถึง ดังนี้

2.1 ความกลัวการถูกปฏิเสธ (Fear of Rejection) ลึกที่สุดในใจของเจ๊แต่ คือความกลัวว่า “ตัวตนที่แท้จริง” ของเธออาจจะไม่เป็นที่ยอมรับ โดยเฉพาะจาก “ป้า” ความรู้สึกนี้รุนแรงจนกลายเป็นแรงขับให้เธอต้องสวมหน้ากากนางโซวี่ผู้เก่งกาจ ตลอดเวลา เพราะเธอเชื่อว่า “ความรักมีเงื่อนไข” หากเธออ่อนแอหรือล้มเหลว เธอจะถูกทอดทิ้งให้โดดเดี่ยว

2.2 ความกดดันมหาศาล (Overwhelming Pressure) คำมั่นสัญญาที่ว่า “อ้าวจะเป็นนางโซวี่ในตำนานอย่าง ที่ป้าต้องการให้ได้” (บทละครเวทีหอแก้วแตกดิออริจิ้น ฉาก 3 หน้า 6) คือการแสดงออกของความรู้สึก “หนักอึ้ง” เธอกำลังแบก ความฝันของคนอื่นไว้บนบ่าของตัวเอง ความรู้สึกนี้ไม่ใช่ความภูมิใจที่บริสุทธิ์ แต่แฝงไปด้วยความเหนื่อยล้า (Burnout) ที่แสดงออก ไม่ได้ เธอจึงต้องระบายความอัดอั้นนี้ผ่านการตำหนิหรือการระเบิดอารมณ์ใส่คนรอบข้าง (Displacement)

2.3 ความละอายใจที่ซ่อนเร้น (Internalized Shame) เจ๊แต่อาจมีความรู้สึกผิดหรือละอายใจลึก ๆ หากเธอ รู้สึกว่าตนเอง “ทำได้ไม่ดีพอ” ตามมาตรฐานที่ตั้งไว้ เมื่อความละอายใจนี้ถูกกระทบ (เช่น ถูกล้อเลียนหรือถูกทำร้าย) เธอจะเปลี่ยน ความรู้สึกละอาย (ซึ่งทำให้ตัวเองดูอ่อนแอ) ให้กลายเป็น ความโกรธ (Anger) แทนที่ เพื่อปกป้องศักดิ์ศรีของตนเอง ความโกรธของ เธอจึงเป็นเพียง “อารมณ์ทุติยภูมิ” (Secondary Emotion) ที่นำมาใช้กลบเกลื่อนความเจ็บปวดภายใน

2.4 ความเปราะบางที่โดดเดี่ยว (Isolating Vulnerability) การต้องทำตัวเป็น “ที่พึ่ง” หรือ “ผู้ควบคุม” หอพัก และคณะโซวี่ ทำให้เจ๊แต่รู้สึกว่าเธอ “ห้ามอ่อนแอ” ความรู้สึกนี้ทำให้เธอโดดเดี่ยว เพราะเธอไม่สามารถแบ่งปันความทุกข์กับใครได้

เลย แม้แต่กับคนที่สนิทที่สุด ความเปราะบางของเธอจึงถูกขังอยู่ในห้องลับที่ไม่มีใครเข้าถึง ยกเว้นในฉากที่เธอคุยกับโคโยเต้ ซึ่งเป็นเหมือนรอยร้าวที่เผยให้เห็นว่าเนื้อแท้ของเธอก็ต้องการการการปลอบโยนเช่นกัน

สรุปผลการวิเคราะห์สะท้อนว่า ภายใต้อภิปรัชญาการก้าวร้าวของเจ้แต้วมีความรู้สึกกดดันและหวาดกลัวการไม่ได้รับการยอมรับจากบุคคลสำคัญในชีวิต ซึ่งส่งผลให้ตัวละครเลือกใช้รูปแบบการสื่อสารแบบผู้ตำหนิเพื่อปกป้องตนเอง

3. ระดับมุมมองต่อตนเอง (Perception of Self) ในระดับนี้ เจ้แต้วมีภาพลักษณ์ต่อตนเองที่เกิดจากการหล่อหลอมด้วย "เงื่อนไข" สามารถแบ่งออกเป็น 2 ด้านที่ขัดแย้งกันอย่างรุนแรง ได้แก่

3.1 ตนเองในฐานะ "ผู้แบกรับความคาดหวัง" (The Burdened Successor) เจ้แต้วมองว่าคุณค่าของเธอไม่ได้ขึ้นอยู่กับ "การมีชีวิตอยู่" แต่ขึ้นอยู่กับ "ผลงาน" เธอรับรู้ตนเองว่าเป็นเครื่องมือในการทำคะแนนของป้าให้เป็นจริง มุมมองนี้สะท้อนผ่านประโยคที่ว่า "อ้าวจะเป็นนางโชว์ในตำนานอย่างป้าต้องการให้ได้" (บทละครเวทีหอแก้วแตกคือจริง ฉาก 3 หน้า 6) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเธอวางนิยามของตนเองไว้ที่ ความสำเร็จเชิงประจักษ์ หากเธอไม่เป็น "ตำนาน" เธอก็แทบจะไม่มีตัวตนในสายตาตนเองเลย

3.2 ตนเองที่ "ต้องไร้เทียมทาน" (The Invulnerable Self) จากการที่เธอเลือกใช้ Coping Stance แบบ "ผู้ตำหนิ" (Blamer) ทำให้มุมมองต่อตนเองของเธอต้องแข็งแกร่งตลอดเวลา เธอเชื่อว่า "ฉันต้องถูกเสมอ" และ "ฉันต้องเหนือกว่า" เพื่อปกป้องตัวตนที่เปราะบางภายใน การมองตนเองว่าเป็น "นางโชว์รุ่นใหญ่" หรือ "ผู้กุมอำนาจในหอพัก" เป็นเกราะกำบังที่เธอสร้างขึ้นเพื่อบอกตัวเองว่าเธอปลอดภัยและไม่มีใครสามารถทำร้ายเธอได้

3.3 ความรู้สึกภายในที่ "ไม่คู่ควร" (Self-Inadequacy) ภายใต้อภิปรัชญาที่มั่นใจ ลึก ๆ แล้วเจ้แต้วอาจมองว่าตนเอง "ยังดีไม่พอ" หากยังไม่ได้รับคำชมหรือการยอมรับจากป้า ความกลัวที่จะทำให้อับอายคือตัวสะท้อนว่า เธอมองตนเองเป็น "ลูกที่อาจจะล้มเหลว" ได้ทุกเมื่อ ความเปราะบางนี้เองที่ทำให้เธอต้องแสดงออกด้วยความก้าวร้าว เพราะยิ่งเธอรู้สึกตัวเล็กข้างใน (Small Self) เธอยิ่งต้องทำให้ตัวใหญ่ข้างนอก (Big Ego) เพื่อชดเชย

สรุป เจ้แต้วมองตนเองเป็น "นักรบที่ห้ามแพ้" บนเวทีชีวิตและการโชว์ เธอแบกรับศักดิ์ศรีของวงศ์ตระกูลและความคาดหวังของพ่อไว้จนบ่า ทำให้ภาพลักษณ์ในกระจกของเธอไม่ใช่คนที่มีความสุขทั่วไป แต่เป็นคนที่ต้อง "ชนะและถูกยอมรับ" เท่านั้นถึงจะมีสิทธิ์มีความสุข

4. ระดับความคาดหวัง (Expectation) ในโมเดลยูแกน้าแซ็ง ความคาดหวังแบ่งออกเป็น 3 มิติหลัก ซึ่งสำหรับเจ้แต้วนั้นมีความเข้มข้นในทุกด้าน ดังนี้

4.1 ความคาดหวังต่อตนเอง (Expectation of Self) ว่า "ฉันต้องเป็นที่หนึ่งเพื่อการยอมรับ" เจ้แต้วไม่ได้คาดหวังแค่ให้ตนเองมีความสุข แต่เธอคาดหวังให้ตนเอง "เป็นตำนาน" ตามความต้องการของพ่อ ความคาดหวังนี้มีความเป็นเผด็จการสูง (Rigid Expectation) เธอเชื่อว่าคุณค่าของเธอผูกติดอยู่กับความสำเร็จเชิงประจักษ์เท่านั้น หากเธอทำไม่ได้ตามเป้าหมาย (เช่น การเป็นนางโชว์อันดับหนึ่ง) เธอจะมองว่าตนเองล้มเหลวในฐานะมนุษย์และลูกคนหนึ่ง ความกดดันนี้ทำให้เธอไม่สามารถให้อภัยความผิดพลาดของตนเองได้เลย

4.2 ความคาดหวังต่อผู้อื่น (Expectation of Others) ว่า "ทุกคนต้องอยู่ใต้ระเบียบของฉัน" เมื่อเธอเข้มงวดกับตนเองอย่างรุนแรง เธอจึงส่งต่อความคาดหวังนั้นไปยังคนรอบข้าง (มดดำ, การ์ตูน, และคนในหอ) เธอคาดหวังให้ทุกคนยอมรับในอำนาจของเธอโดยไม่มีข้อโต้แย้ง การที่เธอตำหนิผู้อื่นอย่างรุนแรงเมื่อถูกล้อเลียน ไม่ใช่เพียงเพราะโกรธ แต่เพราะเธอ คาดหวังให้คนอื่นมองเห็นภาพลักษณ์ "ผู้ชนะ" ที่เธอกำลังพยายามอย่างหนักเพื่อสร้างมันขึ้นมา เมื่อคนอื่นไม่ตอบสนองตามบทบาทที่เธอคาดหวัง เธอจึงรู้สึกสูญเสียการควบคุมและตอบโต้ด้วยความรุนแรง

4.3 ความคาดหวังที่เชื่อว่าคนอื่นมีต่อตนเอง (Expectation of Others toward Self) ว่า "ป้าต้องภูมิใจในความแกร่งของอ้าว" นี่คือส่วนที่ทรงพลังที่สุด เจ้แต้วแบกรับ "ความคาดหวังที่คิดเอาเอง" (Perceived Expectation) ว่าพ่อจะรักเธอเฉพาะตอนที่เธอประสบความสำเร็จเท่านั้น เธอเชื่อว่าครอบครัวและสังคมคาดหวังให้เธอเป็นหัวเรือใหญ่ที่พึ่งพาได้ตลอดเวลา ความเชื่อนี้ทำให้เธอไม่กล้าถอดหน้ากาก "เจ้แต้วขี้น" ออก เพราะเธอกลัวว่าถ้าเธอแสดงความอ่อนแอหรือความพ่ายแพ้ออกมา เธอจะสูญเสียความรักและการยอมรับที่เธอเฝ้ารอมาตลอดชีวิต

5. ระดับความปรารถนา (Yearning) ในทัศนะของ Satir ความปรารถนาคือสิ่งที่อยู่ก้นบึ้งของจิตใจ เป็นพลังงานบริสุทธิ์ที่หล่อเลี้ยงชีวิต สำหรับเจ้แต้ว ความโหยหาของเธอนั้นแหลมคมและเต็มไปด้วยความหวังที่ซ่อนเร้น ดังนี้

5.1 การเป็นที่ยอมรับในฐานะ "ตัวตนที่แท้จริง" (Acceptance for Being, Not Doing) ลึกที่สุดแล้ว เจ๊แต่ไม่ได้อยากเป็น "นางโซวโนตำนาน" เพียงเพื่อชื่อเสียง แต่เธอโยยหาให้พ่อมองเห็น "ตัวตนข้างใน" ที่ไม่ใช่แค่เครื่องผลิตผลสำเร็จตามความฝันของใคร เธอปรารถนาจะได้รับการยืนยันว่าแม่เธอจะไม่แค้น ไม่ได้เป็นตำนาน หรือเป็นเพียงลูกธรรมดาคนหนึ่ง เธอก็ยังมีค่าพอที่จะได้รับความรักจากพ่ออย่างเต็มหัวใจ

5.2 ความรักที่ไม่มีเงื่อนไข (Unconditional Love) พฤติกรรม "ผู้สั่งการ" ที่เธอใช้ เป็นผลมาจากความเชื่อที่ว่า "ความรักมีเงื่อนไข" (ฉันต้องเก่งถึงจะได้รับความรัก) ดังนั้น ความปรารถนาที่แท้จริงของเธอคือการได้สัมผัสกับความรักที่เธอไม่ต้อง "พยายาม" หรือ "แลกมา" ด้วยหยาดเหงื่อและน้ำตา เธอต้องการพื้นที่ปลอดภัยที่เธอสามารถถอนหายใจออกมา แล้วเป็นเพียง "อาแต้ว" ของป้าที่สามารถอ่อนแอได้โดยไม่ต้องกลัวว่าจะถูกทอดทิ้ง

5.3 ความเชื่อมโยงและความเป็นหนึ่งเดียว (Connection & Belonging) ฉากที่เธอถามไถ่เด็กว่า "ลูกที่ดีต้องรักและกตัญญูพ่อแม่... นี่ทนนิดเค้าดีมานานแล้วหรือ" (บทละครเวทีหอแต้วแตกคือจริง ฉาก 6 หน้า 20) คือการเชื่อมโยงในระดับจิตวิญญาณ มันคือความปรารถนาที่จะมีใครสักคนเข้าใจความเจ็บปวดของเธอโดยไม่ต้องพูดออกมา ในขณะที่เธอปลอมโศกเศร้า แท้จริงแล้วเธอกำลัง "ปลอมประโลมเด็กน้อยในใจตนเอง" (Inner Child) ที่ต้องทนแบกรับความกดดันมานานแสนนานเช่นกัน เธอโยยหาความเมตตา (Compassion) ที่เธอไม่เคยได้รับอย่างเพียงพอจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจในอดีต

5.4 ความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง (Self-Worth) เจ๊แต่โยยหาที่จะรู้สึก "พอดี" และ "ดีพอ" (Being Enough) โดยไม่ต้องมีเสียงคำหรืออำนาจในมือมาช่วยยืนยัน ความปรารถนาที่แสดงออกผ่านความพยายามในการดูแลคนในหอพัก แม้จะดูเหมือนการดูต่ำ แต่ลึกๆ คือการสร้าง "อาณาจักรที่เธอมีตัวตน" เพื่อชดเชยความรู้สึกไร้ค่าที่เธออาจเคยได้รับเมื่ออยู่ในกรอบความคาดหวังของครอบครัว

สรุป ความปรารถนาของเจ๊แต่จึงเป็นเหมือน "แสงสว่างริบหรี่ในถ้ำลึก" ทุกครั้งที่เธอตำหนิหรือสั่งการ คือเสียงตะโกนเพื่อปกปิดเสียงสะท้อนของความโยยหาความรัก หากความปรารถนาเรื่องการได้รับการยอมรับได้รับการเติมเต็ม เจ๊แต่ไม่จำเป็นต้องเป็น "นางโซวโนตำนาน" เพื่อแลกกับความรักอีกต่อไป แต่เธอจะสามารถเป็น "เจ๊แต่" ที่เปี่ยมด้วยความเมตตาและใช้อำนาจในมือเพื่อสร้างสรรค์มากกว่าการกดทับผู้อื่น

บทสรุปการวิเคราะห์ตัวละครเจ๊แต่

จากการวิเคราะห์ผ่าน โมเดลภูเขาน้ำแข็ง (The Iceberg Model) สรุปได้ว่าตัวละคร "เจ๊แต่" คือภาพสะท้อนของมนุษย์ที่เติบโตมาภายใต้ "เงื่อนไขแห่งความสำเร็จ" จนทำให้เธอต้องสร้างกลไกการเอาตัวรอดที่แข็งแกร่ง ดังนี้:

1. พฤติกรรมคือเกราะเหล็กและการชิงอำนาจ (Strategic Dominance) เจ๊แต่เลือกใช้ Coping Stance แบบ "ผู้ตำหนิ" (Blamer) โดยใช้ความก้าวร้าว น้ำเสียงข่มขู่ และการดูต่ำเป็นเครื่องมือในการ "ปกครอง" และ "ป้องกันตัว" พฤติกรรมเหล่านี้เปรียบเสมือน การโจมตีก่อนเพื่อไม่ให้ถูกทำลาย (Pre-emptive Strike) เธอไม่ได้ต่ำเพราะความสะใจเพียงอย่างเดียว แต่ต่ำเพื่อสร้างระยะห่าง (Distance) ไม่ให้ใครมองเห็นความอ่อนแอที่ซ่อนอยู่ภายใน และเพื่อรักษาการควบคุม (Control) ในโลกที่เธอรู้สึกว่าถ้าไม่คุม ทุกอย่างจะพังทลาย

2. ความรู้สึกคือพายุที่ถูกกักขัง (The Suppressed Storm) ภายใต้ท่าทีที่ดูเหมือน "นางพญา" เจ๊แต่แบกรับ ความกลัว การถูกปฏิเสธ และ ความกดดันจากการเป็นผู้สืบทอดความฝัน ของพ่ออย่างมหาศาล อารมณ์ที่แท้จริงของเธอคือความเหนื่อยล้า (Burnout) และความละอายใจลึกๆ ที่กลัวว่าตนเองจะดีไม่พอ เธอเปลี่ยนความเปราะบางเหล่านี้ให้กลายเป็น "ความโกรธ" ซึ่งเป็นอารมณ์ที่ทำให้เธอรู้สึกว่ามีอำนาจ การวินวินของเธอก็ไม่ใช่ความร้ายกาจ แต่เป็นเสียงร้องไห้ที่ถูกดัดแปลงเป็นเสียงตะโกนเพื่อรักษาศักดิ์ศรี

3. มุมมองต่อตนเองและความคาดหวังคือคุกที่ไร้กรงขัง (The Cage of Perfection) เจ๊แต่มองตนเองเป็น "เครื่องมือแห่งความสำเร็จ" มากกว่ามนุษย์ที่มีชีวิตจิตใจ เธอผูกคุณค่าของตนเองไว้กับผลงานและคำชมของพ่ออย่างเหนียวแน่น ความคาดหวังต่อตนเองที่ "ต้องเป็นตำนาน" กลายเป็นคุกที่ทำให้เธอยอมรับความผิดพลาดไม่ได้ เมื่อเธอเข้มงวดกับตนเองอย่างรุนแรง เธอจึงส่งต่อความคาดหวังที่เข้มงวดนั้นไปยังคนรอบข้างผ่านการดูต่ำ เพราะเธอเชื่อว่า "ความรักมีเงื่อนไข" และเธอต้องเป็นที่หนึ่งเท่านั้นถึงจะคู่ควรกับความรัก

4. ปลายทางคือความปรารถนาที่จะถูกรักในแบบที่เป็นเธอ (The Yearning for Essence) ก้นบึ้งที่ลึกที่สุดของภูเขาน้ำแข็งลูกนี้คือความโยยหา "ความรักที่ไม่มีเงื่อนไข" เจ๊แต่ปรารถนาพื้นที่ปลอดภัยที่เธอสามารถถอนหายใจ "นางโซวโนตำนาน"

ออก แล้วเป็นเพียงลูกคนหนึ่งที่พักแม่ในวันที่เราอ่อนแอหรือล้มเหลว ฉากที่เธอปลอบประโลมโดยเด็กคือวินาทีที่เราเปิดเผยความต้องการความเมตตา (Compassion) ที่เธอเองก็โหยหามาตลอดชีวิต

ภาพที่ 2 เจ้แต้ว ละครเวทีเรื่อง หอแต้วแตกคืออรใจ
ที่มา: ธันภักดิ์ธรรม จิตรา และ ระพี ช่างไทย (2569)

1.2 เจ็ดคำ ภายใต้พฤติกรรม "เรียกร้องความสนใจ" (Attention Seeker) คือ "ปมด้อย" (Inferiority) สิ่งปรากฏ (Behavior) ได้แก่ เจ็ดคำแสดงพฤติกรรมข้อใจฉาบ ขอบแย้งขึ้น และพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อให้ตนเองเป็นจุดสนใจของเวที ไม่ว่าจะเป็นการขโมยวิกและชุดของน้ำปั่นมาใส่โชว์ การพูดแทรกในจังหวะสำคัญของผู้อื่น หรือการทำท่าทางเกินจริงเพื่อให้คนหัวเราะ พฤติกรรมเหล่านี้ดูภายนอกเป็นความตลกแบบไร้สาระ น่ารำคาญ และ “แตรแรง” ตามภาพลักษณ์ที่ผู้ชมเห็น แต่หากมองผ่านกรอบแนวคิดภูเขาน้ำแข็ง (The Iceberg Model) พฤติกรรมเหล่านี้เป็นเพียงยอดภูเขาน้ำแข็ง ขณะที่ส่วนลึกลงไปซ่อนความรู้สึกด้อยค่า ความเหงา และความต้องการการยอมรับที่รุนแรงกว่าที่เห็น

การวิเคราะห์ผ่านภูเขาน้ำแข็ง (The Iceberg Analysis)

1. ระดับพฤติกรรม (Behavior)

ในเชิงจิตวิทยา พฤติกรรมของเจ็ดคำคือการใช้ "เสียงหัวเราะ" และ "ความโดดเด่น" เป็นเกราะกำบังความรู้สึกด้อยค่า สามารถจำแนกออกเป็นมิติ ดังนี้

1.1 การชิงพื้นที่ทางสายตาและเสียง (Visual and Auditory Dominance) เจ็ดคำมักปรากฏตัวด้วยเครื่องแต่งกายที่ "เกินพอดี" (Exaggerated Appearance) และใช้น้ำเสียงที่ดังกว่าปกติ พฤติกรรมนี้ไม่ใช่เพียงความรสนิยมส่วนตัว แต่คือกลไก "จองพื้นที่" เพื่อบังคับให้สายตาทุกคู่ต้องหันมามองเธอ เป็นการลดความเสี่ยงที่จะถูกมองข้าม (Invisible) ซึ่งเป็นสิ่งที่เธอหวาดกลัวที่สุด

1.2 กลยุทธ์การแย่งซีนและการแทรกแซง (Interruption Strategy) การพูดแทรกในจังหวะสำคัญของผู้อื่น หรือการแย่งบทพูด ไม่ใช่เพียงการไร้มารยาท แต่เป็นพฤติกรรม "ทำลายสปอตไลท์ของคนอื่นเพื่อส่องมาที่ตนเอง" เธอรู้สึกว่าหากพื้นที่สื่อสารตกไปอยู่ในมือคนอื่น ตัวเธอจะสูญเสียความสำคัญไปทันที พฤติกรรมนี้จึงเป็นการตอกย้ำตัวตนซ้ำ ๆ ว่า "ฉันยังอยู่ตรงนี้"

1.3 การเลียนแบบและขโมยอัตลักษณ์ (Identity Theft/Mirroring) พฤติกรรมการขโมยวิกและชุดของน้ำปั่นมาใส่โชว์ คือการแสดงออกทางพฤติกรรมที่ชัดเจนที่สุดของการ "ขาดความมั่นใจในตัวตนพื้นฐาน" (Core Identity) เธอไม่ได้แค่อยากใส่ชุดสวย แต่เธอต้องการ "สวมรอยเป็นคนที่เป็นที่รัก" เธอเชื่อโดยไม่รู้ตัวว่า หากเธอมีบุคลิกเหมือนคนที่ตนชื่นชอบ เธอจะได้รับความรักและการยอมรับแบบที่คนนั้นได้รับเช่นกัน

1.4 การแสดงพฤติกรรมตลกสับเอง (Self-Deprecating/Slapstick Humor) เจ็ดคำมักทำท่าทางเกินจริงหรือยอมทำเรื่องน่าอายเพื่อให้คนหัวเราะ พฤติกรรมนี้คือการ "ยอมเป็นตัวตลกเพื่อแลกกับการไม่ถูกทอดทิ้ง" เธอเรียนรู้ว่าเสียงหัวเราะคือรูปแบบหนึ่งของการยอมรับ แม้จะเป็นการหัวเราะเยาะหรือหัวเราะในความบ๊องของเธอ แต่มันก็ดีกว่าการเผชิญกับ "ความเงียบ" ซึ่งหมายถึงการไม่มีใครสนใจ

สรุป พฤติกรรมของเจ็ดมดาคือ "เสียงตะโกนของคนที่ยึดติดว่าตัวเองตัวเล็ก" ทุกการแข่งขัน ทุกชุดที่เวอร์วัง และทุกการขโมยของ คือพยายามที่จะเติมเต็มช่องว่างในใจ พฤติกรรมเหล่านี้เปรียบเสมือนการ "จุดพลุ" ที่สว่างไสวเพียงชั่วครู่เพื่อให้คนมอง แต่ภายในใจเธอยังคงต้องคอยจุดพลุลูกใหม่ไปเรื่อย ๆ เพราะเธอไม่เชื่อว่าแสงสว่างในตัวเธอนั้นเพียงพอที่จะทำให้ใครจดจำ

2. ระดับความรู้สึก (Feeling) ภายใต้เกราะกำบังของ "ตัวตลก" และ "จอมแหยงชิน" เจ็ดมดาแบกรับอารมณ์ที่ซับซ้อนและเปราะบาง ดังนี้

2.1 ความริษยาที่เจือด้วยความนับถือ (Envy mixed with Admiration) ความรู้สึกที่มดตามีต่อน้ำป่านไม่ใช่ว่าเกลียดชังที่บริสุทธิ์ แต่มันคือ "ความอิจฉาในสิ่งที่ตนเองไม่มี" เธอชื่นชมความสวยและความเป็นธรรมชาติของน้ำป่านอย่างรุนแรงจนกลายเป็นความเจ็บปวดที่มองเห็นตัวเอง "พร่อง" อยู่เสมอ ความรู้สึกนี้ผลักดันให้เธอต้องทำพฤติกรรมแหยงชินเพื่อกลบเกลื่อนความรู้สึก "ด้อยต่ำ" (Inferiority) ในใจ

2.2 ความอ้างว้างอย่างลึกซึ้ง (Profound Loneliness) บทเพลงที่เธอร้องว่า "ในมุมมูมหนึ่ง ที่ซึมซาบ บางคนเหงาเหงาไม่มีเพื่อน" (บทละครเวทีหอแก้วแตกคืออิฐจั้น ฉาก 4 หน้า 10) คือการสารภาพความรู้สึก "แปลกแยก" แม้เธอจะอยู่ท่ามกลางคนมากมายในหอพัก แต่เธอรู้สึกว่าไม่มีใครมองเห็น "ตัวตนที่แท้จริง" ของเธอเลย ทุกคนจดจำเธอได้เพียงในฐานะตัวตลกหรือคนบ้า ๆ บอ ๆ ความเหงาในใจที่เป็นเชื้อเพลิงให้เธอต้องสร้างความวุ่นวาย เพื่อให้แน่ใจว่าอย่างน้อยก็ยังมีคนค่าหรือคนพูดถึงเธอ ดีกว่าต้องอยู่กับความเงียบที่น่ากลัว

2.3 ความกลัวการเป็น "ส่วนเกิน" (Fear of Invisibility) ความรู้สึกที่ซับซ้อนมดามากที่สุดคือ "ความกลัวที่จะถูกลืม" หรือการไม่มีใครเห็นหัว เธอมีความรู้สึกไว (Sensitivity) ต่อการถูกละเลยอย่างมาก เมื่อใดที่สเปคตลท์ไปจับที่คนอื่น เธอจะรู้สึกเหมือนตัวเองกำลัง "จมน้ำ" และสูญเสียออกซิเจนทางอารมณ์ ความรู้สึกตระหนกนี้เองที่สั่งการให้เธอต้องพูดแทรกหรือทำท่าทางเกินจริงเพื่อเอาชีวิตรอดจากการเป็นคนไร้ตัวตน

2.4 ความน้อยเนื้อต่ำใจ (Self-Deprecation) ลึก ๆ แล้วมดตามีความรู้สึกว่าตนเอง "ไม่ดีพอ" (Unworthiness) เธอจึงไม่เชื่อมั่นว่าการเป็นตัวของตัวเองเฉย ๆ จะดึงดูดใจใครได้ ความรู้สึกนี้ทำให้เธอเหนื่อยล้าเพราะต้อง "แสดง" (Perform) ตลอดเวลา การที่ต้องอยู่คนเดียวแล้วร้องเพลงเศร้า คือช่วงเวลาที่ยอมรับการกับตัวเองว่าหน้ากาที่เธอสวมอยู่นั้นมันหนักอึ้งเพียงใด

สรุป ความรู้สึกของเจ็ดมดาเปรียบเสมือน "เด็กที่ยืนร้องไห้อยู่กลางวงล้อมของผู้คนที่กำลังหัวเราะ" เธอใช้ความตลกเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร เพราะนั่นเป็นทางเดียวที่เธอคิดว่าจะทำให้คนรอบข้างไม่เดินจากเธอไป ทุกครั้งที่เธอแหยงชิน มันคือการส่งสัญญาณขอความช่วยเหลือ ว่า "ช่วยมองฉันหน่อย อย่าทิ้งฉันไว้ในความมืดคนเดียวเลย"

3. ระดับมุมมองต่อตนเอง (Perception of Self) ในระดับนี้ มดตามีภาพลักษณ์ต่อตนเองที่เปราะบางและถูกทำลายได้ง่าย (Fragile Self-Image) โดยสามารถแบ่งออกเป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้

3.1 ตนเองในฐานะ "เงาที่มองไม่เห็น" (The Invisible Shadow) มดตามองว่าตัวตนที่แท้จริงของเธอนั้นไร้เสน่ห์และไม่มีพลังดึงดูดพอที่จะทำให้ใครจดจำ เธอจึงนิยามตนเองว่าเป็นเพียง "ส่วนเกิน" หรือ "ตัวประกอบ" ในชีวิตของผู้อื่น ความเชื่อที่ว่า "ถ้าฉันเป็นแค่ฉัน จะไม่มีใครรักฉัน" ทำให้เธอต้องพยายามปรุงแต่งตัวตนใหม่ตลอดเวลาเพื่อกลบฝังตัวตนเดิมที่เธอเกลียดชัง

3.2 การประเมินค่าตนเองผ่านบรรทัดฐานของผู้อื่น (Externalized Self-Worth) มดดาไม่มี "จุดยืนภายใน" (Internal Anchor) ที่จะบอกว่าตนเองมีค่าเพียงพอ เธอจึงใช้ น้ำป่าน เป็นไม้บรรทัดเพียงหนึ่งเดียวในการวัดค่าของตนเอง ในสายตาของมดดา เธอไม่ได้มองเห็นน้ำป่านเป็นเพียงคนหนึ่ง แต่มองเป็น "อุดมคติที่เธอเอื้อมไม่ถึง" เมื่อเธอตั้งโจทย์ให้ตนเองว่า "ต้องเป็นแบบน้ำป่านเท่านั้นถึงจะดี" ผลลัพธ์ที่ตามมาคือเธอจะรู้สึกต่ำกว่าตนเอง "ล้มเหลว" ตั้งแต่ยังไม่ได้อะไร

3.3 ตนเองในฐานะ "ผู้ล้มเหลวที่ต้องดิ้นรน" (The Struggling Underdog) มุมมองที่มองว่าตนเอง "ด้อยค่า" หรือ "สู้ไม่ได้" ทำให้มดตามีสภาวะทางจิตใจที่เรียกว่า ปมด้อย (Inferiority Complex) เธอจึงมองว่าโลกนี้คือสนามรบที่เธอเสียเปรียบตลอดเวลา การ "ขโมย" หรือ "แหยงชิน" ในมุมมองของเธอจึงไม่ใช่การรังแกผู้อื่น แต่เป็นการ "ดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด" (Survival) เพื่อให้ได้เศษเสี้ยวของความสนใจมาเติมเต็มตัวตนที่เหือดแห้ง

3.4 ความเชื่อเรื่อง "เปลือก" คือ "แก่น" (Confusion of Mask and Essence) การสวมชุดและวิกของน้ำป่านสะท้อนถึงมุมมองต่อตนเองที่บิดเบี้ยว เธอเชื่อว่าคุณค่าของมนุษย์อยู่ที่ "สิ่งที่ปรากฏภายนอก" มากกว่าเนื้อแท้ภายใน เธอจึงมอง

ตนเองเป็นเพียง "หุ่นโชว์" ที่ต้องแสวงหาเสื้อผ้าหรือเครื่องประดับที่ผู้อื่นยอมรับมาสวมใส่ เพื่อลงตาให้โลก (และลงใจตนเอง) เชื่อว่าเธอมีคุณค่าเท่ากับเจ้าของชุดนั้นจริง ๆ

สรุปผลการวิเคราะห์สะท้อนว่า เจ็ดคำถามการรับรู้คุณค่าของตนเองในระดับต่ำ และมักประเมินตนเองผ่านการเปรียบเทียบกับผู้อื่น ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมแสวงหาความสนใจและการยอมรับจากคนรอบข้าง

4. ระดับความคาดหวัง (Expectation) ในโมเดลภูเขาน้ำแข็ง ความคาดหวังคือรากฐานที่กำหนดปฏิกิริยาตอบโต้ต่อโลกสำหรับมดดำ ความคาดหวังของเธอถูกหล่อหลอมจากความกลัวการถูกละเลย ดังนี้

4.1 ความคาดหวังต่อตนเอง (Expectation of Self) ว่า "ฉันต้องถูกมองเห็นตลอดเวลา" มดดำวางมาตรฐานความสำเร็จของตนเองไว้ที่ "ปริมาณความสนใจ" (Attention Quota) เธอคาดหวังว่าในทุกพื้นที่ที่เธออยู่ เธอต้องเป็นจุดที่สายตาคนมองมา (The Focus of Attention) ความคาดหวังนี้มีความเป็นเผด็จการสูงมาก หากในวันนั้นไม่มีคนหัวเราะหรือพูดถึงเธอ เธอจะประเมินทันทีว่าตนเองล้มเหลว ความกดดันนี้ทำให้เธอไม่สามารถอยู่หนึ่ง ๆ หรือเป็นผู้ฟังที่ดีได้ เพราะการเฝ้าหมายถึงความพ่ายแพ้ในมุมมองของเธอ

4.2 ความคาดหวังที่เชื่อว่าคนอื่นมีต่อตนเอง (Perceived Expectation of Others) ว่า "คนจะสนใจฉันเฉพาะตอนที่ฉันบ้าบอ" นี่คือการจับปัดที่ซ่อนอยู่ มดดำมีความคาดหวัง (ที่คิดเอาเอง) ว่าโลกใบนี้ไม่มีที่ว่างให้ "ความปกติ" ของเธอ เธอเชื่อว่าคนรอบข้างคาดหวังให้เธอเป็นตัวตลกหรือคนแรง ๆ เท่านั้นถึงจะยอมรับเธอเข้ามาในวงสนทนา ความคาดหวังนี้บีบให้เธอต้องแสดงพฤติกรรม "แสดแรง" หรือการท้าทายทางเกินจริง เพื่อรักษาสมดุลความสัมพันธ์กับคนรอบข้างไว้

4.3 ความคาดหวังต่อผู้อื่น (Expectation of Others) ว่า "ต้องมีใครสักคนมองเห็นความสำคัญของฉัน" ความคาดหวังของมดดำต่อคนรอบข้างไม่ใช่ความเคารพเกรงใจเหมือนเจ้แตัว แต่เป็นความคาดหวังใน "การยืนยันตัวตน" (Validation) เธอกระหายคำชมหรือแม้แต่คำตำหนิ เพราะอย่างน้อยนั่นคือหลักฐานว่าเธอมีตัวตนอยู่จริง เมื่อคนอื่นชื่นชมน้ำป่น เธอจึงรู้สึกผิดหวัง (Unmet Expectation) อย่างรุนแรง เพราะเธอคาดหวังว่าความสนใจเหล่านั้นควรแบ่งมาที่เธอด้วยบ้าง

5. ระดับความปรารถนา (Yearning) ภายใต้พฤติกรรมที่ดู "เยอะ" และ "ลั่น" มดดำโหยหาสิ่งที่เรียบง่ายแต่ทรงพลังที่สุดในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง ดังนี้

5.1 การถูกมองเห็นอย่างมีความหมาย (To Be Seen and Acknowledged) มดดำไม่ได้ต้องการแค่ "สายตา" ที่มองมาด้วยความตลกขบขัน แต่เธอโหยหา "การรับรู้ถึงการมีอยู่" (Acknowledgment of Existence) เธอต้องการให้คนรอบข้างมองทะลุผ่านวิหคและชุดที่ขโมยมา เพื่อไปถึงมนุษย์ที่ซ่อนมดดำที่อยู่ข้างใน เธอปรารถนาจะได้รับการยืนยันว่า "ฉันเห็นเธอแล้ว และเธอก็สำคัญพอที่ฉันจะหยุดมอง"

5.2 ความรักที่ไม่มีเงื่อนไข (Unconditional Love) ตลอดชีวิตมดดำอาจรู้สึกว่าการรักเป็นสิ่งที่ต้อง "แลกมา" หรือ "ขโมยมา" ความปรารถนาหลัก ๆ ของเธอคือการได้รับความรักโดยที่เธอ "ไม่ต้องแสดง" (Being loved for being, not for performing) เธอโหยหาใครสักคนที่รักเธอแม้ในวันที่เธอไม่ได้แต่งตัวเวอร์วัง ไม่ได้พูดแทรก หรือไม่ได้ทำตัวตลก พื้นที่ปลอดภัยที่เธอสามารถเป็นเพียงคนธรรมดาแล้วยังมีคนรัก คือสิ่งที่เธอใฝ่ฝันถึงมากที่สุด

5.3 ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม (Belonging) แม้จะอยู่กับกลุ่มเจ้แตัว แต่ลึก ๆ มดดำรู้สึกเหมือนตนเองเป็น "ส่วนเกิน" หรือ "คนนอก" ตลอดเวลา ความปรารถนาของเธอคือการได้เป็นส่วนหนึ่ง (Sense of Belonging) ที่แท้จริง ไม่ใช่แค่เป็นตัวแถมหรือตัวประกอบ ความตลกของเธอจึงเป็นการ "ตะโกนผ่านเสียงหัวเราะ" เพื่อขอกลับเข้าสู่กลุ่ม เพื่อให้แน่ใจว่าเธอจะไม่ถูกทิ้งไว้ข้างหลังอย่างโดดเดี่ยว

5.4 ความรู้สึกมีค่าและคู่ควร (Worthy of Attention) เธอกระหายที่จะรู้สึกว่าตนเองมี "คุณค่าในตัวเอง" (Intrinsic Worth) โดยไม่ต้องเอาไปเปรียบเทียบกับน้ำป่นหรือใคร ความปรารถนานี้แสดงออกผ่านความพยายามอย่างขิ้น ซึ่งจริง ๆ แล้วมันคือการพยายามบอกตัวเองว่า "ฉันก็มีดีพอที่จะครองเวทีนี้ได้เหมือนกัน" เป็นการพยายามกู้คืนศักดิ์ศรีที่เธอรู้สึกว่าสูญเสียไปให้กับปมด้อยของตนเอง

บทสรุปการวิเคราะห์ตัวละครเจมด้า

จากการวิเคราะห์ผ่าน โมเดลภูเขาน้ำแข็ง (The Iceberg Model) สรุปได้ว่า ตัวละคร "เจมด้า" คือภาพแทนของมนุษย์ที่ต้องต่อสู้กับ "ปมด้อย" (Inferiority) และความกลัวที่จะถูกลืมอย่างรุนแรง พฤติกรรมการแสดงออกที่ดู "ลั่น" และ "ไร้สาระ" ในสายตาคนอื่น แท้จริงแล้วคือกลยุทธ์การเอาตัวรอดที่ซ่อนความอ่อนแอไว้ ดังนี้

1. พฤติกรรมคือการดิ้นรนเพื่อมีตัวตน (Survival through Attention) พฤติกรรมการเรียกร้องความสนใจ (Attention Seeker) ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตัวเวอร์วัง การพูดแทรก หรือการขโมยอัตลักษณ์ของน้ำปั่น ไม่ได้มาจากสันดานที่ชอบรังแกผู้อื่น แต่มาจากความรู้สึก "ตัวเล็ก" และไร้คุณค่า (Invisible) ในใจ เธอใช้เสียงหัวเราะและเหตุการณ์วุ่นวายมาเป็นเครื่องมือขดเชยความรู้สึกด้อยค่า เพื่อให้แน่ใจว่าโลกจะยังคงหมุนรอบตัวเธอ และเธอจะไม่ต้องจมหายไปในความเงียบที่ไร้ใครจดจำ

2. ความว่างเปล่าภายใต้หน้ากากตัวตลก (The Hollow Self) ในระดับความรู้สึกและมุมมองต่อตนเอง มดดำติดอยู่ในกับดักของการเปรียบเทียบ เธอเห็นตัวเองเป็นเพียง "เงา" ที่ไร้เสน่ห์เมื่อเทียบกับบรรทัดฐานที่สูงส่งอย่างน้ำปั่น การสวมชุดและวิกของคนอื่นจึงเป็นความพยายามที่จะสวม "เปลือกแห่งความคู่ควร" เพราะเธอไม่เชื่อว่าตัวตนแท้จริงที่ปราศจากเครื่องปรุงแต่งจะได้รับความรักจากใครได้ ความสุขของเธอจึงเปรียบเสมือน "ฟลุ่" ที่สว่างวาบเพียงชั่วคราจากการแย่งซีน แต่กลับทิ้งความอ้างว้างอย่างลึกซึ้งไว้เมื่อการแสดงจบลง

3. ปลายทางคือความปรารถนาที่จะเป็น "คนสำคัญ" (The Yearning for Significance) ก้นบึ้งของภูเขาน้ำแข็งของมดดำคือความปรารถนาพื้นฐานสากลที่ต้องการ "การถูกมองเห็นอย่างมีความหมาย" และ "ความรักที่ไม่มีเงื่อนไข" เธอไม่ได้โหยหาแค่เสียงหัวเราะ แต่โหยหาสายตาที่มองมาด้วยความเข้าใจและยอมรับในสิ่งที่เธอเป็นจริง ๆ ไม่ใช่ในฐานะตัวประกอบหรือตัวตลก บทเพลงเศร้าที่เธอร้องยามลำพังคือ เสียงสะท้อนของหัวใจที่ต้องการพื้นที่ปลอดภัยและการมีตัวตนที่แท้จริง (Sense of Belonging)

ภาพที่ 3 เจมด้า ละครเวทีเรื่อง หอแก้วแตกดอริจิ้น
ที่มา: ธันภัทรธรณ์ จิตรชา และ ระพี ช่างไทย (2569)

1.3 **เจ็การ์ตูน** ภายใต้ความ "โลกสวย" (Placator/Irrelevant) คือ "ความกลัวความโดดเดี่ยว" (Fear of Isolation) สิ่งที่ปรากฏ (Behavior) ได้แก่ เจ็การ์ตูนทำหน้าที่เป็นผู้ประนีประนอม (Placator) ของกลุ่ม คอยห้ามทัพเมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างเจ็แก้วกับมดดำ ใช้น้ำเสียงอ่อนหวาน พยายามพูดให้ทุกคนใจเย็นลง และมักเลือกคำพูดที่ไม่ทำร้ายใคร แม้บางครั้งจะต้องลดทอนความต้องการของตนเอง นอกจากนี้ เธอยังแสดงพฤติกรรม "โลกสวย" ผ่านการพูดถึง "สวิตฮาร์ท" แฟนฝรั่งในอุดมคติอย่างเพ้อฝัน ราวกับเขาเป็นศูนย์กลางชีวิต เช่น "สวิตฮาร์ท... ชั้นจะต้องสวยที่สุด สง่าที่สุด (ซึ้งลง) เธอจะต้องรัก...และภูมิใจในตัวชั้น"(บทละครเวทีหอแก้วแตกดอริจิ้น ฉาก 4 หน้า 10) พฤติกรรมภายนอกจึงดูเหมือนหญิงสาวที่หมกมุ่นกับความรัก เพ้อฝัน และยอมทุกอย่างเพื่อความสัมพันธ์ แต่หากมองลึกลงไปผ่านโมเดลภูเขาน้ำแข็ง (The Iceberg Model) จะพบว่าความ "โลกสวย" นี้เป็นเพียงเกราะกำบังความกลัวที่รุนแรงกว่านั้นมาก

การวิเคราะห์ผ่านภูเขาน้ำแข็ง (The Iceberg Analysis)

1. ระดับพฤติกรรม (Behavior) เจ็การ์ตูนสวมบทบาทเป็น "กาวใจ" และ "นักเพ้อฝัน" เพื่อรักษาสมดุลในกลุ่ม พฤติกรรมของเธอสามารถจำแนกออกเป็นมิติ ดังนี้

1.1 การยอมตามเพื่อรักษาสันติ (The Placating Gesture) ในขณะที่ใจแต่ใช้การตำหนิ และมดคำใช้การแย้ง ขึ้น เจ็การตุ่นกลับใช้ "การลดทอนตัวตน" (Self-Diminishing) เธอจะยอมรับผิดชอบคนอื่น ใช้น้ำเสียงที่นุ่มนวลผิดปกติ และมีท่าทางที่อ่อนน้อม (เช่น การประคองแขนเจ็แต่ หรือการเข้าไปกอดบดอบมดคำ) พฤติกรรมนี้คือการส่งสัญญาณว่า "ฉันไม่ใช่ภัยคุกคาม" เพื่อบิให้ความตึงเครียดในบทสนทนาลดลง แม้วนันจะหมายถึงการที่เธอต้องเก็บกดความรู้สึกที่แท้จริงไว้ก็ตาม

1.2 การสร้างโลกคู่ขนานผ่านคำพูด (Creative Diversion) เมื่อบรรยากาศเริ่มตึงเครียด เจ็การตุ่นมักจะตั้งเรื่อง "สวืทฮาร์ท" หรือเรื่องสวงามในจินตนาการขึ้นมาพูด พฤติกรรมนี้คือรูปแบบของ "ผู้เฉไฉ" (Irrelevant) เธอไม่ได้พูดนอกเรื่องเพราะความหลงลืม แต่เป็นการ "ตึงสปอตไลท์ออกจากความขัดแย้งที่เผชิญหน้าอยู่" ไปยังเรื่องที่ควบคุมได้และมีความสุขมากกว่า การพูดถึงแฟนฝรั่งจึงเป็นกลไกการเยียวยาบรรยากาศฉับพลัน (Instant Relief) เพื่อให้ตนเองไม่ต้องเผชิญกับความรุนแรงในโลกความจริง

1.3 พฤติกรรมการเป็น "ผู้ดูแลทางอารมณ์" (Emotional Caretaking) เจ็การตุ่นมักทำหน้าที่สังเกตอารมณ์คนรอบข้างอยู่ตลอดเวลา (Hyper-vigilant) เธอจะเข้าหาคนที่กำลังโกรธด้วยคำพูดที่ถนอมน้ำใจ พฤติกรรมนี้คือความพยายามที่จะ "คุมอุณหภูมิของกลุ่ม" เพราะเธอทนเห็นความแตกแยกไม่ได้ สำหรับเธอ ความขัดแย้งเท่ากับความไม่มั่นคง และความไม่มั่นคงนำไปสู่การถูกทอดทิ้ง เธอจึงต้องแสดงบทบาทผู้ประนีประนอมเพื่อรักษาความเป็น "กลุ่ม" ไว้ให้ได้

1.4 ความขัดแย้งระหว่าง "รอยยิ้ม" กับ "แววตา" (The Mask of Happiness) หากสังเกตลึก ๆ พฤติกรรมโลกสวยของเธอมักมาพร้อมกับอาการ "ซึมลง" หรือ "เหม่อลอย" ในบางจังหวะ เช่น ฉากที่พูดถึงสวืทฮาร์ทแล้วซึมลง (บทละครเวทีหอแต่แตกดิออริจัน ฉาก 4 หน้า 10) พฤติกรรมนี้เผยให้เห็นว่าการ "ต้องสว" หรือ "ต้องสง่า" ไม่ใช่ความต้องการเพื่อตนเอง แต่เป็นพฤติกรรมการ "ปรุงแต่งตนเองให้เป็นที่ต้องการ" (Being Lovable) ตลอดเวลา เธอแบกรับภาระที่ต้องทำตัวให้ "ไร้ที่ติ" เพื่อป้องกันไม่ให้คนรักหรือเพื่อนๆ เดินจากเธอไป

สรุป พฤติกรรมของเจ็การตุ่นคือ "การเดินร่าบนปลายเข็มเพื่อประคองทุกคนไม่ให้ล้ม" ทุกความลกสวยคือการสร้างเกราะป้องกันความเจ็บปวด และทุกการยอมตามคือการจ่ายภาษีทางอารมณ์เพื่อซื้อตัวอยู่ในความสัมพันธ์ต่อไป พฤติกรรมของเธอเปรียบเสมือน "ควีนเทียนที่พยายามส่งกลิ่นหอมกลบกลิ่นไหม้ของความขัดแย้ง" แม้วาตัวเองจะต้องมอดไหม้ไปเรื่อย ๆ ก็ตาม

2. ระดับความรู้สึก (Feelings) ภายใต้หน้ากาก "นักประนีประนอม" และ "คนลกสวย" เจ็การตุ่นแบกรับอารมณ์ที่หนักอึ้งดังนี้

2.1 ความกลัวการถูกทอดทิ้งอย่างรุนแรง (Abandonment Anxiety) นี้คือความรู้สึกหลักที่ขับเคลื่อนชีวิตของเธอ ความอ่อนหวานและการยอมคนไม่ได้ มาจากนิสัยรักสงบเพียงอย่างเดียว แต่มาจากความรู้สึก "ใจหาย" ทุกครั้งที่เกิดความขัดแย้ง เธอรู้สึกวาคความโกรธของคนรอบข้างคือสัญญาณของการแตกแยก และการแตกแยกหมายถึงเธอจะต้องกลับไปอยู่ตัวคนเดียว ความกลัวนี้บิให้เธอต้องรีบ "ซ่อมแซม" ความสัมพันธ์ที่แม้ตนเองจะต้องเจ็บปวด

2.2 ความว้าเหว่ที่กัดกิน (Corrosive Loneliness) ความรู้สึกนี้จะปรากฏชัดในจังหวะที่เธอ "ซึมลง" มันคือวบหนึ่งที่ความจริงปะทะกับความฝัน เธอรู้สึกถึงความโดดเดี่ยวที่ไม่มีใครเข้าใจ ความว้าเหว่ของเธอคือความรู้สึกว่า "ไม่มีที่ใดที่เป็นของเธอจริงๆ" เธอจึงต้องสร้างโลกของ "สวืทฮาร์ท" ขึ้นมาเป็นที่พักพิงใจ เพื่อหลีกหนีจากความเหงาในโลกความจริงที่เธอมองวามันช่างว่างเปล่า

2.3 ความรู้สึก "ไม่มั่นคง" และ "ไม่เพียงพอ" (Insecurity & Self-Doubt) ประโยคที่ว่า "เธอจะต้องรัก...และภูมิใจในตัวฉัน" สะท้อนความรู้สึก "ไม่แน่ใจในคุณค่าของตัวเอง" อย่างรุนแรง เธอรู้สึกวาตัวเธอในสภาพปกติอาจจะไม่น่าภูมิใจพอ เธอจึงรู้สึกกดดันที่ต้อง "สวดีที่สุด" หรือ "สง่าที่สุด" ตลอดเวลา ความรู้สึกนี้คือความกังวลลึก ๆ วาถ้าเธอไม่สมบูรณ์แบบ แฟนฝรั่งหรือแม้แต่เพื่อน ๆ ก็อาจจะมองข้ามหรือเลิกภูมิใจในตัวเธอ

2.4 ความเศร้าที่ถูกแช่แข็ง (Frozen Sadness) เจ็การตุ่นมีความเศร้าที่ตกตะกอนอยู่ภายใน แต่เธอเลือกที่จะไม่ "ละลาย" มันออกมา เพราะเธอกลัววาถ้าเริ่มร้องไห้ เธออาจจะไม่สามารถหยุดได้ หรืออาจจะทำให้บรรยากาศของกลุ่มเสียไป เธอจึงเลือกที่จะ "แช่แข็ง" ความเศร้าไว้ใต้รอยยิ้มและการพูดเพื่อฝัน ความลกสวยของเธอจึงเป็นเพียงกลไกการ "ชาชิน" (Numbing) ต่อความเจ็บปวดที่เธอไม่กล้าเผชิญตรง ๆ

สรุป ความรู้สึกของเจ็การตุ่นเปรียบเสมือน "คนที่กำลังยืนกอดตุ๊กตาตัวโปรตอยู่ท่ามกลางบ้านที่กำลังถูกไฟไหม้" เธอรู้วาไฟ (ความขัดแย้งหรือความจริงที่เจ็บปวด) กำลังลามเข้ามา แต่เธอเลือกที่จะหลับตาและสนใจแค่ตุ๊กตาในมือ (ความฝันหรือสวืท

ฮาร์ท) เพราะนั่นคือสิ่งเดียวที่ทำให้เธอรู้สึกอบอุ่นและปลอดภัยในเวลานั้น ความรู้สึกของเธอจึงไม่ใช่ความสุขที่แท้จริง แต่เป็น "ความโล่งใจชั่วคราว" จากการไม่ต้องเผชิญกับความจริงที่โหดร้าย

3. ระดับความเชื่อ (Perception / Belief) ในระดับนี้ เจ็กการ์ตูนมีระบบความเชื่อที่เปราะบางและยึดโยงกับภายนอก (External Locus of Evaluation) โดยสามารถแบ่งออกเป็นมิติ ดังนี้

3.1 ความเชื่อที่ว่า "ตัวตนเดียวคือความว่างเปล่า" (Identity through Connection) เจ็กการ์ตูนมีความเชื่อพื้นฐานว่า "ถ้าพึ่งตัวฉันเพียงคนเดียวไม่เพียงพอ" เธอไม่ได้มองตนเองเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้ด้วยตัวเอง แต่เป็นชิ้นส่วนที่ต้องมี "อีกครึ่งหนึ่ง" (สวิตฮาร์ท) มาเติมเต็ม ความเชื่อนี้ทำให้เธอหวาดกลัวการอยู่คนเดียวอย่างรุนแรง เพราะสำหรับเธอ การไม่มีใครรักเท่ากับ "การไม่มีตัวตน" ในทางสังคมและจิตใจ

3.2 ความเชื่อเรื่อง "คุณค่าที่มั่งใจจากคนรัก" (Conditional Self-Worth) ประโยคที่ว่า "เธอจะต้องรัก... และภูมิใจในตัวฉัน" (บทละครเวทีหอแถวแตกคือริจัน ฉาก 4 หน้า 10) สะท้อนความเชื่อว่าคุณค่าของเธอไม่ได้มาจากความดีงามหรือความสามารถภายใน แต่มาจาก "สายตาที่คนรักมองมา" หากคนรักภูมิใจ เธอจึงจะรู้สึกมีเกียรติ หากคนรักรักเธอ เธอจึงจะรู้สึกว่าตนเองมีค่า ความเชื่อนี้ทำให้เธอตกอยู่ในสภาวะที่ต้องคอย "บริหารเสน่ห์" และ "รักษารูปลักษณ์" (ต้องสวยที่สุด สง่างามที่สุด) อยู่ตลอดเวลาเพื่อไม่ให้แหล่งที่มาของคุณค่านี้สูญหายไป

3.3 ความเชื่อเรื่อง "สันติภาพที่แลกมาด้วยการยอม" (Peace through Sacrifice) ในการเป็นผู้ประนีประนอม (Placator) เจ็กการ์ตูนเชื่อว่า "ความโกรธเป็นสิ่งอันตราย" และ "การขัดใจผู้อื่นจะนำไปสู่การถูกทอดทิ้ง" เธอจึงยอมลดทอนความต้องการของตนเอง ยอมเป็นฝ่ายขอโทษหรือยอมเป็นฝ่ายเงียบ เพราะเชื่อว่าความสงบสุขชั่วคราวสำคัญกว่าการปกป้องสิทธิของตนเอง ความเชื่อนี้ทำให้เธอกลายเป็น "พรมเช็ดเท้าทางอารมณ์" (Emotional Doormat) ของคนในกลุ่มโดยไม่รู้ตัว

3.4 ความเชื่อใน "โลกในอุดมคติ" เพื่อการอยู่รอด (Belief in Idealized Reality) เจ็กการ์ตูนเลือกที่จะเชื่อในจินตนาการ (สวิตฮาร์ท แฟนฝรั่ง) มากกว่าความจริงที่อาจจะโหดร้าย เธอเชื่อว่า "ถ้าฉันเชื่อมั่นมันดี มันก็จะดีเอง" การยึดเหนี่ยวกับสวิตฮาร์ทจึงไม่ใช่แค่เรื่องเพ้อฝัน แต่คือความเชื่อที่ว่านี่คือทางรอดเดียวที่จะทำให้เธอผ่านพ้นวันอันแสนเหนื่อยล้าไปได้ เป็นความเชื่อที่ใช้เป็นเกราะป้องกัน (Defense Mechanism) ไม่ให้จิตใจพังทลายจากความเป็นจริงที่เธออาจไม่จำเป็นต้องการ

4. ระดับความคาดหวัง (Expectation) ในโมเดลภูเขาน้ำแข็ง ความคาดหวังมักเป็นตัวกำหนดว่าเราจะจัดการกับความจริงอย่างไร สำหรับเจ็กการ์ตูน ความคาดหวังของเธอทำงานใน 3 มิติหลัก ดังนี้

4.1 ความคาดหวังต่อตนเอง (Expectation of Self) ว่า "ฉันต้องเป็นเหตุผลที่ทำให้เขามีความสุข" เจ็กการ์ตูนคาดหวังให้ตนเองเป็น "ผู้หญิงที่ไร้ที่ติ" ในสายตาของคนรัก เธอไม่ได้แค่คาดหวังให้ตนเองสวย แต่คาดหวังให้ตนเองมีความอ่อนหวาน มีวุฒิภาวะ (ในแบบที่เธอคิด) และมีความสง่างามตลอดเวลา ความคาดหวังนี้เป็นภาระที่หนักอึ้ง เพราะเธอไม่อนุญาตให้ตนเองแสดงอารมณ์ ความเหนื่อยล้า หรือความ "ไม่สวยงาม" ออกมา เพราะกลัวว่าภาพลักษณ์ที่เปลี่ยนไปจะทำให้ความสัมพันธ์สั่นคลอน

4.2 ความคาดหวังต่อผู้อื่นหรือความสัมพันธ์ (Expectation of Others) ว่า "ความรักต้องเป็นบทกวีที่ไม่มีความขัดแย้ง" ความคาดหวังที่มีต่อ "สวิตฮาร์ท" หรือคนรอบข้างคือ "ความรักที่ราบรื่นและนุ่มนวล" (Harmonious Relationship) เธอกำหนดมาตรฐานความสัมพันธ์ไว้ว่าต้องไม่มีการทะเลาะเบาะแว้ง ดังนั้น เมื่อความเป็นจริงในหอพักเริ่มวุ่นวายหรือคนรักเริ่มห่างเหิน ความคาดหวังนี้จะสั่งการให้เธอ "ปิดตา" ข้างหนึ่ง และตอบเลียง ๆ หรือเปลี่ยนเรื่อง (Irrelevant) เพื่อรักษาโครงสร้างของความสัมพันธ์ในจินตนาการให้ยังคงสมบูรณ์แบบอยู่เสมอ

4.3 ความคาดหวังที่เชื่อว่าคนอื่นมีต่อตนเอง (Perceived Expectation of Others) ว่า "ทุกคนต้องการให้ฉันเป็นสาวใจ" เธอมักจะแบกความคาดหวัง (ที่คิดเอาเอง) ว่าเพื่อนในกลุ่มต้องการให้เธอเป็นที่พึ่งพิงทางอารมณ์และเป็นคนประนีประนอม (Placator) เธอจึงพยายามรักษาทบาท "เจ็กการ์ตูนผู้แสนดี" ไว้ตลอดเวลา แม้ในใจจะรู้สึกสั่นคลอนเพียงใดก็ตาม เพราะเธอเชื่อว่าหากเธอเลิกทำหน้าที่นี้ เธอจะหมดความสำคัญและกลายเป็นคนแปลกแยกในกลุ่มทันที

5. ระดับความปรารถนา (Yearning) ภายใต้น้ำหนักความเพ้อฝัน เจ็กการ์ตูนโหยหาสิ่งที่จิตวิญญาณมนุษย์ต้องการเพื่อความมั่นคงภายใน ดังนี้

5.1 ความปลอดภัยจากการไม่ถูกทอดทิ้ง (Safety from Abandonment) ความปรารถนาที่ทรงพลังที่สุดของการ์ตูนคือการได้รับหลักประกันว่า "จะไม่มีความรู้สึกโดดเดี่ยว" สำหรับเธอ ความโดดเดี่ยวไม่ใช่แค่การอยู่คนเดียว แต่หมายถึง

ความรู้สึกว่าตนเองไม่มีค่าพอที่ใครจะอยู่ด้วย เธอจึงปรารถนาการมี "พันธะ" (Bonding) ที่แน่นหนา ไม่ว่าจะไปกับสวีสตาร์ทหรือเพื่อนในกลุ่ม เพื่อเป็นเกราะกำบังความหนาวเหน็บทางอารมณ์ที่เธอหวาดกลัวมาตลอดชีวิต

5.2 การมีตัวตนผ่านสายตาของ "คนสำคัญ" (To Be Seen and Valued by a Significant Other) ในขณะที่เจ็มด้าต้องการให้คนทั้งโลกมองเห็น (Visibility) แต่การดูโน้ตหายากการถูกมองเห็นจาก "ใครสักคนที่เป็นโลกทั้งใบของเธอ" เธอปรารถนาจะเป็น "ที่หนึ่ง" และเป็น "ความภูมิใจ" ในสายตาของคนรัก การมีใครสักคนอยู่ข้าง ๆ จึงไม่ใช่แค่การมีเพื่อนคุย แต่คือการได้รับการยืนยันว่า "ฉันมีค่าพอที่จะถูกรักและถูกปกป้อง"

5.3 ความเป็นหนึ่งเดียวและการเป็นส่วนหนึ่ง (Belonging and Connection) การโยกหาความเชื่อมโยง (Connection) ของการดูโน้ตนั้นบริสุทธิ์และเปราะบางมาก เธอต้องการพื้นที่ที่เธอไม่ต้อง "พยายาม" เพื่อให้ได้รับความรัก แต่เป็นพื้นที่ที่เธอรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งอย่างแท้จริง การประนีประนอม (Placating) ของเธอคือเสียงเรียกร้องลึก ๆ ว่า "อย่าผลักไสฉันออกไปเลย ฉันยอมทำทุกอย่างเพื่อให้เรายังเป็นพวกเดียวกัน"

5.4 ความสงบสุขทางใจ (Inner Peace/Harmony) ลึกที่สุดแล้ว เธอปรารถนาโลกที่ปราศจากความขัดแย้ง ความรุนแรง และการดูค่า (ซึ่งเป็นสิ่งที่เธอต้องเจอเป็นประจำในกลุ่ม) เธอโยกหาสภาวะแห่งความเกื้อกูลกัน การที่เธอเพ้อฝันถึงความรักที่แสนหวาน คือการสร้าง "สวรรค์ในจินตนาการ" เพื่อประคองจิตวิญญาณของเธอให้พ้นจากโลกความจริงที่เต็มไปด้วยการปะทะอารมณ์

บทสรุปการวิเคราะห์ตัวละครเจ็การ์ตูน

จากการวิเคราะห์ผ่าน โมเดลภูเขาน้ำแข็ง (The Iceberg Model) สามารถสรุปได้ว่าตัวละคร "เจ็การ์ตูน" คือภาพแทนของมนุษย์ที่หวาดกลัว "ความโดดเดี่ยว" (Fear of Isolation) อย่างสุดหัวใจ ความโลกลสวยที่เธอแสดงออกจึงไม่ใช่ความรู้ดีเพียงอย่างเดียว แต่เป็นยุทธวิธีการปรับตัวที่มีความหมายลึกซึ้ง ดังนี้

1. พฤติกรรมคือการจ่ายภาษีทางอารมณ์เพื่อรักษาความสัมพันธ์ เจ็การ์ตูนสวมบทบาท "ผู้ประนีประนอม" (Placator) และ "ผู้เฉยไฉน" (Irrelevant) เพื่อเป็นการใจให้กลุ่ม พฤติกรรมการยอมตามและการพูดเพ้อฝันถึง "สวีสตาร์ท" แท้จริงแล้วคือการโยกหาบรรยากาศที่ตึงเครียด เธอเลือกที่จะ "ลดทอนตัวตน" และเก็บกดความรู้สึกที่แท้จริงไว้ เพียงเพื่อให้แน่ใจว่าความขัดแย้งจะไม่รุนแรงจนนำไปสู่การแตกแยก ซึ่งจะทำให้เธอต้องเผชิญกับโลกที่เงียบงันเพียงลำพัง

2. ความสุขในจินตนาการเพื่อกลบฝังความว้าเหว ภายใต้รอยยิ้มและการเพ้อฝัน เจ็การ์ตูนแบกรับ "ความเศร้าที่ถูกแช่แข็ง" (Frozen Sadness) และความไม่มั่นใจในคุณค่าของตนเอง เธอเชื่อฝังลึกว่าตัวคนเดียว ๆ ของเธอนั้นว่างเปล่าและไม่เพียงพอ จึงจำเป็นต้องมี "ใครสักคน" (แม้จะเป็นเพียงภาพฝัน) มาเป็นหลักยึดเหนี่ยว จังหวะที่เธอ "(ซึมลง)" คือวินาทีที่รอยร้าวระหว่างความฝันกับความจริงปรากฏออกมาให้เห็นว่า ลึกๆ แล้วเธอกลัวว่าโลกที่เธอสร้างขึ้นอาจพังทลายลงในสักวัน

3. ปลายทางคือความปรารถนาใน "พื้นที่ปลอดภัย" ระดับลึกที่สุดของเจ็การ์ตูนคือการโยกหา "การไม่ถูกทอดทิ้ง" (To not be abandoned) และความรักที่ไม่มีเงื่อนไข เธอไม่ได้ต้องการเพียงแฟนในฝัน แต่ต้องการการยืนยันว่าเธอมีค่าพอที่จะถูกรักและปกป้อง ความสงบสุขทางใจที่เธอพยายามสร้างผ่านคำพูดโลกลสวย คือความพยายามสร้าง "สวรรค์จำลอง" เพื่อให้จิตวิญญาณของเธอนั้นยืนในโลกความเป็นจริงที่เต็มไปด้วยความรุนแรงและเสียงคำทอ

ภาพที่ 4 เจ็การ์ตูน ละครเวทีเรื่อง หอแก้วแตกคืออริน
ที่มา: ธันภัทรธรณ์ จิตรชา และระพี ช่างไทย (2569)

2. การพัฒนาตัวละครหลักผ่านทฤษฎีภูเขาน้ำแข็ง (Satir Model)

จากการวิเคราะห์ข้างต้น ผู้วิจัยค้นพบประเด็นสำคัญที่ตอบโจทย์วัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

2.1 ความตลกเกิดจาก "ความเจ็บปวด" (Comedy comes from Pain)

ผลการวิเคราะห์ยืนยันแนวคิดของ Bella (2020) ที่กล่าวว่าตัวละครตลกมักขับเคลื่อนด้วยความเจ็บปวด ในกรณีของ "ห่อแต้วแตก คืออริจัน" ความตลกไม่ได้เกิดจากมุกตลก (Jokes) แต่เกิดจาก "ความจริงจิ้งในการเอาตัวรอด" ของตัวละคร 3 ตัวที่มีปมชีวิตแตกต่างกัน

2.1.1 เจ๊แต้ว ตลกเพราะ พยายาม เป็นนางพญาเพื่อกลับเกลื่อนความกลัว

2.1.2 เจ๊มดดำ ตลกเพราะ พยายาม แย่งซีนเพื่อกลับเกลื่อนปมด้อย

2.1.3 เจ๊การ์ตูน ตลกเพราะ พยายาม สร้างโลกสวยเพื่อกลับเกลื่อนความเหงา

2.2 การเปลี่ยนผ่านจากภาพยนตร์สู่ละครเวที (From Screen to Stage)

งานวิจัยนี้ได้แย่งข้อจำกัดเดิมที่ระบุว่าตัวละครห่อแต้วแตกเป็นเพียง "ตัวละครแบน" (Flat Character) เมื่อนำมาวิเคราะห์ด้วย Satir Model พบว่าบทละครเวทีฉบับนี้ได้เอื้อให้เห็น "ภูเขาน้ำแข็งส่วนได้น้ำ" มากขึ้น โดยเฉพาะในฉาก Monologue หรือฉากที่ตัวละครอยู่ตามลำพัง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Li (2025) เรื่องการดัดแปลง IP ที่ต้องขยายมิติของตัวละครให้ลึกซึ้งขึ้น

2.3 แนวทางการแสดงแบบ "Inside-Out"

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า นักแสดงไม่ควรเริ่มต้นจากการเลียนแบบลักษณะทางกายภาพภายนอก ซึ่งเป็นเพียงยอฎภูเขาน้ำแข็ง แต่ควรเริ่มจากการทำความเข้าใจความปรารถนา (Yearning) ของตัวละครก่อน แล้วพฤติกรรมตลกที่เป็นธรรมชาติจะตามมาเองตามทฤษฎีของ Kemp (2019) เรื่อง Embodied Acting

ตารางที่ 1 สรุปพฤติกรรมตัวละครเจ๊แต้ว เจ๊มดดำ และเจ๊การ์ตูน

ตัวละคร	พฤติกรรมที่แสดงออกมา	สิ่งที่เก็บไว้ได้ภูเขาน้ำแข็ง
เจ๊แต้ว	ก้าวร้าวและชอบสั่งการ	เพื่อปกปิดความเปราะบางและความกดดันจากความคาดหวังของครอบครัวที่ต้องการให้เป็น “นางโชว์ในตำนาน”
เจ๊การ์ตูน	ประนีประนอมและเพ้อฝัน	เพื่อหลีกหนีจากความจริงเรื่องความโดดเดี่ยว
เจ๊มดดำ	เรียกร้องความสนใจและขี้อิจฉา	เพื่อชดเชยปมด้อยเรื่องรูปลักษณ์ และความปรารถนาที่จะถูกมองเห็น

อภิปรายผล

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า พฤติกรรมความตลกขบขันและความเกินจริงของตัวละครเจ๊แต้ว เจ๊มดดำ และเจ๊การ์ตูน มิได้มีหน้าที่เพียงสร้างเสียงหัวเราะให้แก่ผู้ชมเท่านั้น หากแต่เป็นรูปแบบการสื่อสารเพื่อการเอาตัวรอดที่ใช้ปกปิดความเปราะบาง ความกลัว และปมขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร ผลการศึกษาสะท้อนว่า “ความตลก” ทำหน้าที่เป็นพื้นที่ปลอดภัยทางอารมณ์ที่เปิดโอกาสให้ตัวละครสามารถแสดงความรู้สึกภายในออกมาได้โดยไม่สูญเสียศักดิ์ศรี การพูดจาเสียดสี การโอ้อวดเกินจริง หรือการเพ้อฝัน จึงเป็นกลไกที่ช่วยลดแรงปะทะของความจริงที่ยากต่อการเผชิญหน้า และทำให้ความทุกข์สามารถถูกนำเสนอในรูปแบบที่สังคมยอมรับได้ ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Stanislavski (1936) ที่ให้ความสำคัญกับแรงผลักดันภายในและความจริงทางอารมณ์ของตัวละคร โดยผลการวิเคราะห์ผ่านทฤษฎีภูเขาน้ำแข็งแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมภายนอกของตัวละครล้วนมีรากฐานมาจากความรู้สึก ความเชื่อ และความปรารถนาที่ซ่อนอยู่ภายใน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดการกระทำและการตัดสินใจของตัวละครในแต่ละสถานการณ์ นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า ความเกินจริงของตัวละครทำหน้าที่เป็นการสร้าง “อัตลักษณ์ทางการแสดง” (Performed Identity) เพื่อปกป้องตัวตนภายในที่เปราะบาง การทำให้บุคลิกมีลักษณะโดดเด่น ชัดเจน และเกินจริง เป็นวิธีการควบคุมการรับรู้ของผู้อื่น และช่วยหลีกเลี่ยงการเปิดเผยความไม่มั่นคงที่ซ่อนอยู่ภายใน ช่องว่างระหว่างตัวตนที่แสดงออกกับตัวตนที่แท้จริงจึงกลายเป็นพื้นที่ที่ก่อให้เกิดทั้งความขบขันและความเศร้าในเวลาเดียวกัน ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับ

แนวคิดของ Bella (2020) ที่เสนอว่าตัวละครตลกที่มีประสิทธิภาพมักถูกขับเคลื่อนด้วยความเจ็บปวด ความไม่มั่นคง หรือความขัดแย้งภายในที่ถูกปิดไว้ภายใต้พฤติกรรมที่สร้างเสียงหัวเราะ ในด้านการสร้างตัวละคร ผลการศึกษาพบว่าการวิเคราะห์ผ่านทฤษฎีภูเขาน้ำแข็งช่วยให้สามารถมองเห็นความต้องการและความปรารถนาที่เป็นแรงผลักดันสำคัญของตัวละคร ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของ Hagen (1973) ที่เน้นให้ผู้แสดงทำความเข้าใจแรงจูงใจและเป้าหมายของตัวละครในแต่ละสถานการณ์ ทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพพล โกมารชุน (2562) ที่เสนอว่าหัวใจสำคัญของละครตลกไม่ได้อยู่ที่การสร้างมุกตลกเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากสถานการณ์กดดันที่ทำให้ตัวละครต้องดิ้นรนเอาตัวรอดอย่างจริงจัง จนก่อให้เกิดความขบขันตามธรรมชาติ

อีกทั้ง ผลการวิจัยยังสะท้อนให้เห็นว่าการดัดแปลงบทประพันธ์สู่ละครเวทีสามารถช่วยขยายมิติทางจิตวิทยาของตัวละครผ่านฉากและบทสนทนาที่เปิดเผยความรู้สึกภายใน ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของ Li (2025) ที่กล่าวว่าการดัดแปลงทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property Adaptation) ควรมุ่งพัฒนาความลึกซึ้งของตัวละครให้มากกว่าต้นฉบับ เพื่อสร้างความเชื่อมโยงทางอารมณ์กับผู้ชม ผลการศึกษานี้จึงเสนอว่า ทฤษฎีภูเขาน้ำแข็งสามารถใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ตัวละครตลกและสนับสนุนกระบวนการสร้างสรรค์การแสดงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้นักแสดงพัฒนาบทบาทจากแรงจูงใจภายในสู่การแสดงออกภายนอกอย่างเป็นธรรมชาติ ตามแนวคิดของ Kemp (2019) อันนำไปสู่การสร้างตัวละครที่มีความสมจริงทางจิตวิทยาและมีมิติความเป็นมนุษย์มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ เกิดอรุณสุขศรี. (2563). *การสร้างสรรค์ตัวละครที่มีความหลากหลายทางเพศในสื่อไทย* [วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- ฉันทวรรณ จิตรา และระพี ช่างไทย. (ผู้กำกับ). (2564, 23 กันยายน). *ห่อแค้นแตกคืออรุณ* [ละครเวที]. โรงละครคณะศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, กรุงเทพมหานคร.
- นพพล โกมารชุน. (2562). *เทคนิคการกำกับการแสดงละครเวทีแนวตลกเสียดสีสังคม* [รายงานการวิจัย]. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ปรีชมน วัชรพล. (2564). *กระบวนการดัดแปลงภาพยนตร์สู่บทละครเวที: ความท้าทายและกลวิธีการเล่าเรื่อง* [วิทยานิพนธ์ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- พจน์ อานนท์. (ผู้กำกับ). (2550). *ห่อแค้นแตก* [ภาพยนตร์]. พระนครฟิลม์.
- พรรัตน์ ดำรง. (2561). *ละครกับการพัฒนาทักษะชีวิต: จิตวิทยาในการทำความเข้าใจตนเอง*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรชมพู ภัทรวงศ์โสภณ. (2566). *การศึกษากลไกการป้องกันตนเอง (Defense mechanisms) ของตัวละครในละครโทรทัศน์ไทย* [สารนิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].
- สุภางค์ จันทวานิช. (2561). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 24). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Banmen, J. (2018). *Satir transformational systemic therapy: Applying the iceberg model*. Science & Behavior Books.
- Bella, S. (2020). *Psychology of comedy*. Routledge.
- Carnicke, S. M. (2021). *Modern acting techniques: Psychological truth in the 21st century*. Routledge.
- Forster, E. M. (1927). *Aspects of the novel*. Harcourt, Brace & Company.
- Hagen, U. (1973). *Respect for acting*. Macmillan.
- Hodge, A. (2010). *Actor training* (2nd ed.). Routledge.
- Kemp, R. (2019). *Embodied acting: What neuroscience tells us about performance*. Routledge.
- Li, Y. (2025). *IP adaptation in contemporary media markets: Innovation strategies and core preservation*. Academic Press.
- Satir, V., Banmen, J., Gerber, J., & Gomori, M. (1991). *The Satir model: Family therapy and beyond*. Science and Behavior Books.
- Stanislavski, C. (1936). *An actor prepares* (E. R. Hapgood, Trans.). Theatre Art